

SUÇ VE ŞİDDETİ ÖNLEME

ARALIK, 2024

ZONGULDAK RAM E-BÜLTEN

İÇİNDEKİLER

3

PSİ. DAN. MEHMET ENES ÖKSÜZ

Suç ve Şiddet Kavramı

Şiddet Türleri

Şiddetin Nedenleri

7

PSİ. DAN. ENDER TÜRKİŞ

Suç ve Şiddette Medyanın Etkisi

10

PSİ. DAN. FİKRET KAPLAN

Suç ve Şiddetin Önlenmesinde Okullara Öneriler

12

PSİ. DAN. ESRA KONUR

Suç ve Şiddetin Önlenmesinde Ailelere Öneriler

YAYIN EKİBİ

Psi. Dan. Fikret KAPLAN

Psi. Dan. Ender TÜRKİŞ

Psi. Dan. Mehmet Enes ÖKSÜZ

Psi. Dan. Esra KONUR

İLETİŞİM

Zonguldak Rehberlik ve Araştırma
Merkezi

0372 253 74 26

Karaelmas Mah. Bilim Sok. No:1

3. Kat Merkez/Zonguldak

zonguldakram

<https://zonguldakram.meb.k12.tr/>

SUÇ VE ŞİDDET KAVRAMI

PSİ. DAN. MEHMET ENES ÖKSÜZ

Evlerde, sokakta, futbol sahalarında yaşanan şiddet olaylarının son zamanlarda okullarda da yaşanıyor olması dikkat çekicidir. Hemen her gün yazılı ve görsel medyada okullarda yaşanan şiddet olaylarına ilişkin haberlerin yer alması bu durumun toplumsal açıdan önemli sorunlardan biri haline geldiğini göstermektedir. Çocuk ve ergenler arasında şiddet içeren olayların artması, şiddetin nereden kaynaklandığını anlama, meydana geldiğinde şiddeti azaltacak ve hatta önleyecek yapıcı yollar bulma konusunda yapılan çalışmaları hızlandırmıştır. Bu bağlamda önce 'Suç' ve 'Şiddet' kavramlarının tanımına bakmak gerekir.

Suç

Toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin bilerek ve istenerek ihlalini veya bu değerleri korumaya yönelik kurallara karşı özensizliği ifade eden davranışı ise "suç"tur. Suç ancak kanunla düzenlenir.

Şiddet

Şiddet, sözlükte karşıt görüşte olanlara, inandırma veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma, duygu ve davranışta aşırılık anlamında kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2005:1866). Merriam-Webster'a (2000) göre ise şiddet, genel olarak incitme ya da taciz etmek amaçlı olarak fiziksel gücün kullanılması şeklinde tanımlanmakla birlikte ayrıca, "hiddetli duygu ya da onu ifade etme" ya da "yoğun, kavgacı ya da kızgın ve sıklıkla yıkıcı hareket ya da güç" ya da "çarpıtma, ihlal etme ya da önemli konulara saygısızlık etme yoluyla incitme" biçiminde de tanımlanmaktadır (Akt.Korkut, 2004).

Şiddeti sadece itme, vurma, tekmeleme, tehlikeli aletlerle saldırma gibi fiziksel boyutuyla algılama yaygın olsa da, ad takma, alay etme, küfür etme, tehdit etme, hakaret etme gibi sosyal şiddet; görmezden gelme, küçük düşürme, ayrımcılık yapma, gruptan dışlama gibi duygusal şiddet; sarkıntılık etme, cinsellik içeren sözler söyleme, elle rahatsız etme gibi cinsel şiddet türleri de vardır.

ŞİDDETİN TÜRLERİ

Çatışmalar, kişinin kendi içinde, kişiler ya da gruplar arasında kaçınılmaz olarak ortaya çıkarlar. Çatışmalar uzlaşma ya da şiddet ile son bulur. Şiddet, bir tarafın güç kullanarak karşı tarafa istediğini yapması/yaptırmasıdır. Uygulanma şekline göre şiddet çeşitleri şunlardır:

Fiziksel şiddet: Cana ya da mala kastedilmektedir. 2013 yılında dünyadaki 1,28 milyon kişi fiziksel şiddet görmüştür. Alet kullanarak ya da kullanılmadan gerçekleştirilir. Örneğin dövme, vurmak.

Duygusal şiddet: Duygusal/psikolojik/sözel şiddet kavramları eşdeğer olarak kullanılmaktadırlar. Birisinin karşısındaki kişiyi aşağılaması, korkutması ve itibarsızlaştırmadır. Örnek: azarlamak, küfretmek, bağırarak, sürekli eleştirmek, isim takmak, kasıtlı sessizlik vb.

Siber şiddet: Sosyal medyada fotoğraf ve videoların kullanımıyla oluşan, suça eğilimli şiddet türüdür. Örneğin suçlama, karalama, cinsel sözler, kimlik hırsızlığı vb.

Cinsel şiddet: Birisinin karşısındakine yıkıcı cinsel davranışlar gösterdiği şiddet türüdür. Cinsel şiddet, dokunarak ya da dokunmadan uygulanabilir. Örnek; teşhircilik, zorla temasa çalışma, ısrarlı takip vb.

Ekonomik şiddet: Toplumlarda yoksulluk arttıkça şiddet de artar. Çoğunlukla kadınlara, çocuklara, yaşlılara ve engellilere uygulanan ekonomik şiddet iki yönlüdür (1). Çalıştırılırlar ve kazançları ellerinden alınır (2). Çalıştırılmazlar ve kendilerine yeterli ekonomik destek de sağlanmaz.

ŞİDDETİN NEDENLERİ

Biyolojik nedenleri arasında genetik, hormonlar, bilişsel değişikliklere neden olan fiziksel ve ruhsal hastalıklar sayılmaktadır.

Psikolojik nedenler arasında ise, şiddetin getirdiği kazanç, anne baba tutumları, engellenme, tahrik edilme, güç ve kontrol sağlama, bağımlı/muhtaç olma, iletişim ve çatışma çözme becerilerinin öğrenilmemesinin yer aldığı kabul edilmektedir.

Sosyal nedenler olarak toplumda şiddetin hoş görülmesi, sorun çözme yöntemi olarak görülmesi, aile eğitiminin yetersizliği, medyanın etkisi, cinsiyet rolleri, yaşam sıkıntıları, göçler ve küreselleşme sayılabilir.

Tıbbi nedenler de şiddet davranışının ortaya çıkmasında rol oynayabilmektedir. Hamilelik süresince annenin yetersiz beslenmesinin yanı sıra sigara, alkol gibi birtakım zararlı maddeler tüketmesi doğacak olan bebeğin davranış sorunları ile ilişkilendirilebilmektedir. Doğum esnasında bebeğin oksijensiz kalması sonucunda gelişen birtakım komplikasyonlar da bebeği olumsuz yönde etkilemektedir. Brennan ve arkadaşlarının yürütmüş olduğu bir çalışmada anneleri suça karışmış ve hamileliğinde sigara içen 2.127 erkek çocukta, agresif ve antisosyal davranışların belirgin olarak daha fazla bulunduğu gösterilmiştir (Yalçın ve Erdoğan, 2013:388).

Kültürel ortamın da şiddet üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Erkeklik özelliklerinin olduğundan daha fazla abartılması ve yüceltilmesi kadının hor görülmesi ve çocuk ile kadını dövmenin, erkeğe hak olarak sunulma olağanlığı şiddeti tetiklemekte ve normalleştirmektedir.

KAYNAKÇA

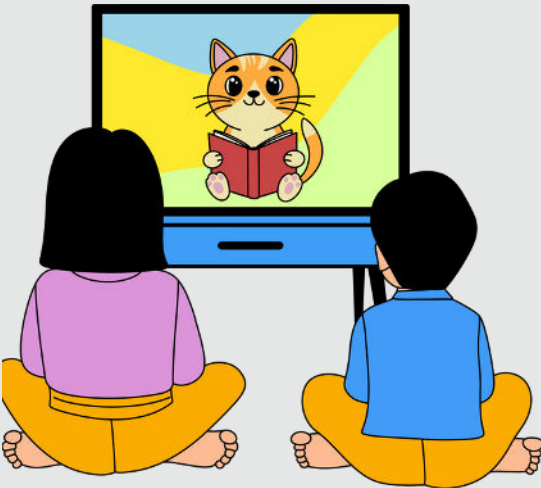
- 1) Tunçer, Ç.P. (2020). Sosyal Medya ve Şiddet: Ekşi Sözlükte Çinli Algısı. İnsan ve İnsan Dergisi, 7 (:25): 65-84. DOI: <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.745785>.
- 2) Polat, O. (2016). Şiddet, http://dspace.marmara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11424/5852/___idde_t%5B%23290653%5D-274326.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim Tarihi:07.09.2020).
- 3) Wikipedia (2020). <https://en.wikipedia.org/wiki/Violence#Types> (Erişim Tarihi: 07.09.2020).
- 4) Karagün,E. (2015). Çocuk, Şiddet ve Spor. Ed.s.M.Korkmaz, E. Demiray, Ü. Sevil, Ş. Hablemitoğlu ve Y. Taşkiran. Dünyada , Türkiye’de Kadın ve Şiddet, s: 7-47, Nobel Akademik Yayıncılık.
- 5) TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070 (Erişim Tarihi: 24.09.2020).
- 6) AÇSHB-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2020). Türkiye’de Kadın. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/38419/02-03-2020-trde-kadin.pdf> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).
- 7) Bakır, Z. Z., (2018) 2018 Dünyanın Çocuk Karnesi. İNSAMER (İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, https://insamer.com/tr/2018-dunyanincocuk-karnesi_1490.html (Erişim Tarihi: 24.09.2020).
- 8) Süneci, B., Say, A., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç. ve Yalçın, M., (2016). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Algıları Üzerine Bir Araştırma, Ufku Ötesi Bilim Dergisi, 16 (1): 56-83.
- 9) Tınaz, P. (2011). İşyerinde Psikolojik Taciz, Beta Yayınları.
- 10) Stephens, W., (2019), Violence Against Healthcare Workers: A Rising Epidemic, <https://www.ajmc.com/view/violence-against-healthcare>.

SUÇ VE ŞİDDETTE MEDYANIN ETKİSİ

PSİ. DAN. ENDER TÜRKİŞ

Medya başta televizyon, akıllı telefon ve bilgisayar gibi araçlarıyla gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Ancak, özellikle televizyon dizileri ve haberleri, çizgi filmler, filmler, bilgisayar oyunları vb. ile şiddet içeren çok sayıda unsur, başta çocuklar ve gençler olmak üzere toplumun her kesimine sunulmaktadır. Böylece insanlar gerçek hayatta olduğundan çok daha fazla kavga, cinayet, intihar, gasp, darp, cinsel taciz, işkence gibi çeşitli şiddet olaylarına medya içeriklerinde tanık olmaktadır. Araştırmalar uzun süre şiddet içeren medya ürünleriyle vakit geçiren bilhassa çocuklar ve gençlerin olumsuz etkilendiklerini, şiddeti içselleştirdiklerini göstermektedir. Ancak, daha tehlikelisi, medyanın şiddeti öğretmesi, gerçek yaşamda toplumu şiddet karşısında duyarsızlaştırmasıdır.

Çocuğun yaşı, televizyonda hangi programları seyrettiği, ne kadar süre televizyon önünde kaldığı, kimlerle bu süreci paylaştığı gibi pek çok etken televizyon-çocuk etkileşiminde rol oynamaktadır. Nitekim televizyonda olduğu gibi internet erişimiyle multimedya özelliği taşıyan bilgisayar veya akıllı telefon vb. kitle iletişim araçlarına gündelik yaşamlarında saatlerce vakit ayıran çocuk ve ergenler beden ve ruh sağlığı bakımından ciddi riskler taşımaktadırlar (Kara, 2011:33 ve 4). Nitekim araştırmalar; medya yayınlarının anti-sosyal davranışları ve şiddeti desteklemesiyle özellikle çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaptığını ortaya koymaktadır (Akt. Palabıyıköğlü, 1997:124; Marshall, 1999:485).

Çocuklar internette, basit oyun sitelerini tıkladıklarında bile karşılarında pornografi, ırkçılık, uyuşturucu, alkol, çeşitli silahlar, bomba yapımı gibi konularda siteler açılmaktadır (Tuncer, 2001:427-429). Çocukların bunları merak ederek okuması veya izlemesi beklenen bir durumdur. Tüm masumiyetleriyle her türlü etkileşime açık olan çocuklar, bu tür olumsuz görüntülerden hiç şüphesiz etkileneceklerdir (Tuncer, 2000:208). Çünkü internet bağlantılı bilgisayarları çocukların ve gençlerin emrine sunan aileler genellikle onların ne yaptıklarını, ne kadar şiddet ve cinsellik gibi görüntülere maruz kaldıklarını bilemedikleri gibi denetlemeleri de pek mümkün değildir.

Medya-şiddet ilişkisini inceleyen ve 51.000 katılımcı üzerinde gerçekleştirilen 280 ayrı çalışmanın meta analizini yapan bir çalışma (Dolu vd., 2010:58 ve 9), medyada yer alan şiddetin; şiddet içerikli medyayı yoğun olarak takip eden gerek çocuklarda gerekse yetişkinlerde şu dört ana olumsuz etkiye neden olduğunu ortaya koymuştur:

1.Saldırganlık ve şiddete eğilimde artışa ve huysuzluğa yol açmaktadır.

2.Medyadaki şiddet izleyicileri çevrelerini ve dünyayı daha korkulacak bir ortam olarak algılamaya ve kendilerini silah veya kesici-delici alet taşıyarak korumaya yönelik tedbirler almaya yönlendirmektedir. Bu durumda da medyadaki şiddet gerçek hayata taşınmış olmaktadır.

3.Medyadaki şiddet insanlarda çevrelerindeki şiddet olaylarına veya şiddet mağdurlarına karşı duyarsızlaşma ve vurdumduymazlık meydana getirmektedir.

4.Daha çok şiddet içerikli materyale ulaşma ve izleme isteğini arttırmaktadır. Bu tür sonuçlara ulaşan ve medya-şiddet ilişkisi üzerinde duran pek çok bilimsel çalışma genel olarak; medyada yer alan şiddet içerikli unsurların olumsuz etkilere yol açtığı konusunda hemfikirdirler.

RTÜK'ün 2006'da MEB ile yaptığı "TV Program İçeriklerinin Çocuk ve Gençler Üzerindeki Etkileri" konulu araştırma, televizyondaki şiddet gerçeğini çarpıcı verilerle ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre çocuklar günde 3-4 saat televizyon izlemekteler ve ilköğretim çağını tamamlamış bir çocuk yaklaşık 100 bin şiddet sahnesi, 8 bin ölüm veya öldürülme sahnesine şahit olmaktadır. Çocukların izledikleri şiddet görüntüsü arttıkça saldırgan davranış sergilemeleri artmakta, düşmanlık duyguları beslenmekte, başkalarının çektiği acı ve eziyet karşısında duyarsızlaşmaktadırlar (Akt. Büyükbakkal, 2007:39-40). Çocuklar 3-4 yaşından itibaren 12-13 yaşına kadar günde ortalama 1-2 saat sadece çizgi film izledikleri, bunun yanında gençler ve yetişkinler için hazırlanan televizyon programlarını da izledikleri düşünülürse, yoğun şiddet bombardımanına maruz kaldıkları açıktır (akt. Aydemir, 2014:168). Nitekim Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun, 2006 yılında 7 ile 14 yaşları arasındaki ilköğretim çağı çocukları üzerinde gerçekleştirdiği araştırmanın sonuçlarına göre de; çocukların televizyondan en çok olumsuz etkilendiği konuların başında şiddet (%71.1) ve cinsellik (%82.7) gelmektedir (2006a:19 ve 55).

KAYNAKÇA

1) Zorlu, Y. (2016). MEDYADAKİ ŞİDDET VE ETKİLERİ. Humanities Sciences, 11(1), 13-32.

SUÇ VE ŞİDETTİN ÖNLENMESİNDE OKULLARA ÖNERİLER

PSİ. DAN. FİKRET KAPLAN

1- Şiddet davranışlarının analizini yapın. Ne gibi şiddet davranışlarının sergilendiği, daha çok hangi durumlarda kime karşı şiddet uygulandığı vb...

2- Çocuğun şiddet davranışını sergilemesine yol açan nedenleri bulmaya çalışın.

3- Risk grubunda yer alan öğrencilerinizi tespit edin.

4- Şiddet davranışının başka bir psikolojik rahatsızlığın sonucu olarak ortaya çıkıp çıkmadığını kontrol edin.(davranım bozukluğu, dürtüsellik gibi.)

5- Ailenin, çocuk şiddet içeren davranışlar sergilediğinde nasıl tepki verdiğini öğrenin.

6-Aile içinde çocuğa veya eşe şiddet uygulanıp uygulanmadığını öğrenin.

7- Aileleri bilgilendirin. Okula gelip gitmelerini, çocuklarının davranışları ile ilgili bilgi sahibi olmalarını sağlayın.

8- Öğrencilere benzerlikleri ve farklılıkları kabul etmeyi öğretin.

9- Öğrencilere empati kurmasını öğretin.

10- Sorun çözebilme becerileri kazandırın.

- 11- Okuldaki risk faktörlerinin farkında olun.
- 12- Olumlu okul ve sınıf iklimi oluşturun.
- 13- Şiddete karşı sıfır tolerans ilkesini benimseyin.
- 14- Yardım çağrılarını dikkate alın.
- 15- Sosyal, sportif ve kültürel faaliyetler ile öğrencinin okula olan bağlılığını artırın.
- 16- Okul-veli-öğretmen iletişimini güçlendirin.
- 17- Öğrencilere model olun.
- 18- Öğrencilerinizi ayrıntılı olarak tanımaya çalışın.

SUÇ VE ŞİDETTİN ÖNLENMESİNDE AİLELERE ÖNERİLER

PSİ. DAN. ESRA KONUR

Şiddet uygulayan ve suça eğilimi olan çocuk ve gençlerin, bu davranışları sergilemelerinin altında pek çok sebep olabileceğini unutmamak gerekir. Şiddet içerikli davranışlar öğrenilmiş davranışlardır. Buradan hareketle olumsuz davranışlar öğreniliyorsa olumlu davranışlar da öğrenilebilir. Aşağıda ailelerimiz için bazı öneriler sunulmuştur.

- İlk başta değişime kendinizden başlayın. Ön yargılarınızın farkında olun.
- Değişimin vakit alacağını bilin, sabırlı olun.
- Yüzüne bakarak, göz teması kurarak başka şeylerle ilgilenmeden, onunla konuşun; ama ilk önce onu dinleyin.
- Şiddet içerikli tüm davranışların farkına varın, dikkate alın, normalleştirmeyin!
- Çocuğunuzda beğenmediğiniz davranışların benzerlerini (sözel ya da fiziksel şiddet) siz uygulamayın ki örnek olun.
- Seyrettiği programları, izlediği dizileri; bilgisayarda, tablette oynadığı oyunları takip edin.

- Kimlerle arkadaşlık kurduğunu bilin, arkadaşlarını tanıyın. Evinize davet edin, tanışın. Olumlu özelliklere sahip arkadaşlıkları olduğunda çocuğunuzu takdir edin.
- Okul ile iletişimi açık tutun. Okuldaki yaşantısı hakkında bilgi sahibi olun.
- Neden şiddet gösterdiğini anladığınızı ama bunu onaylamadığınızı ve bunun yerine başka kabul edilebilir tepkiler bulması gerektiğini ifade edin.
- Olumlu davranış yaptığında ödüllendirin, çabasını ve amacını takdir edin.
- Şiddet uygulayarak istediklerini yaptırmasına izin vermeyin.
- Çocuğunuz bazen sizin ilginizi ve dikkatinizi çekmek için hoş olmayan davranışlar gösterebilir. Çok ciddi durumlar değilse bir süre bu davranışlara tepkisiz kalmanız o davranışın sönmesine sebep olabilir. Olumlu davranışları içinse övme, takdir etme, başkalarına örnek gösterme gibi tepkiler verin.

- Çocuğunuzda gözlemlediğiniz gelişmeleri, ilerlemeleri başkalarının yanında da dile getirebilirsiniz. Başkalarına övülmekten hoşlanmazsa çocuklarınızı zorlamayın; asıl niyetinizi vurgulayın. Ondaki değişimlerden mutlu olduğunuzu sadece ona söyleyeceğinizi ifade edin.
- Çocuklar sorumluluklarını kendi kendilerine almazlar. Bunu onlara sizin öğretmeniz gerekmektedir. Çocuğunuzun sorumluluklarını ve sınırlarını birlikte konuşarak belirleyin.

- Çocuğunuzun olumlu veya olumsuz davranışlarına gösterdiğiniz tepkilerde tutarlı olun. Tutarlılık, çocuğın hangi davranışta nasıl bir tepki vereceğinizi kesin olarak bilmesine ve bir davranışı yapmadan önce bunu göz önünde bulundurmasına yarayacaktır.
- Çocuğunuzun davranışı sizi öfkelenirmişken onunla konuşmanın, tartışmayı büyüteceğini unutmayın. Her iki taraf da sakinleştikten sonra çocuğunuzun davranışı hakkında ben dilini kullanarak iletişim kurun. Konuşmaya teşvik etmek için açık uçlu sorular sorun.
- Çocuğunuzun gelişim dönemi özellikleri hakkında bilgi sahibi olun.

- Zamanını sanatla, sporla, kültürel etkinliklerle doldurmasını sağlayın. İlgisi, isteği ve yetenekleri doğrultusunda gezilere, kulüplere, kurslara, takımlara vb... katılmasını destekleyin.

KAYNAKÇA

1) Ögel, K., Tari, I ve Yılmazçetin Eke, C. (2006). Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme <https://www.ogelk.net/kilavuzlar/vio14.pdf> (Erişim Tarihi: 10.12.2024).